

SZÖVEG –
KÖLNEI LÍVIA

SOROZAT –
LÉTKÉRDÉS

UTÓPIA A BÉKÉS

EGYMÁS MELLETT ÉLÉS?

A tudományos-fantasztikus történetek egy része olyan galaxisban játszódik, amelyben a Föld csak egy a benépesült bolygók között, és földinek lenni közös identitást jelent. *„Nemzetemnek tekintem az emberiséget”* – mondja *Isaac Asimov* író egyik hőse *„Az Alapítvány pereme”* című klasszikus sci-fi regényben. Érdekes belegépzelnem magam egy ilyen világba.

- ◆ Amíg azonban elérkezik ez a jövőbeli korszak (vagy nem), szembesülnünk kell azzal, hogy emberként sokféle nemzethez, sokféle nyelvvel és kulturális hagyományokkal rendelkező közösségekhez tartozunk. Csodálatos ez a sokszínűség, épp ezért nagy fájdalom (persze csak annak, aki egyáltalán foglalkozik ezzel), ha egy-egy népcsoport beolvad a nagyobb közösségbe, ha egy-egy nyelv és szokásrendszer végképp kihal. A szívem szerinti mai világ olyan nemzetek közössége lenne, amelyek egymással nem versengenek, hanem okosan együttműködnek. Nem kevésbé utópisztikus ez, mint a zseniális sci-fi író, *Isaac Asimov* által megjósolt jövőbeli államok szövetsége: a Keleti, Trópusi, Európai és Északi Régió, amelynek érdekeit majd a Gép hangolja össze, elsímítva és kikerülve minden konfliktust.

A JELEN ÉS A KÖZELJÖVŐ LEGNAGYOBB KONFLIKTUSFORRÁSAI AZ ELTÉRŐ VALLÁSOK ÉS KULTÚRÁK. VAGY EZ CSAK A LÁTSZAT?

Valójában csak gazdasági hatalommal rendelkező kisebb csoportok szembenálló érdekei gerjesztik a problémát? Úgy néz ki, hogy sokkal inkább ez az igazság.

Régi ismerősöm mesélte a délszláv háború idején, hogy ő egy boszniai város tízemeletes panelházában lakott, mielőtt Magyarországra menekült. Ebben a hatalmas társasházban egymás szomszédságában életek ortodox szerbek, katolikus horvátok, muszlim bosnyákok, és persze ugyanezeknek a nációknak a vallástalan tagjai is. Nem voltak rossz szomszédok. Ha vasárnapra elfogyott a kamrából a liszt vagy a tojás, és kellett volna a sütéshez, csak átszaladtak a szomszédhoz, és kaptak tőle. Legközelebb süteménnyel viszonzották. Amikor elromlott a lift, a nagymamát közös erővel vitték fel a hatodik emeletre. Aztán valami történt, valami megváltozott, maguk se értették, miért. A tévékből acsarkodó szólamok szóltak, és a különféle nemzetiségű lakók egyszerre rádöbbenek, hogy képtelenek egymás mellett élni, mert utálják egymást. A folytatást ismerjük, ma már történelem.

A Dzirlo teaház terasza. Szarajevó, Bosznia-Hercegovina, 2014.

A PARADICSOMSZÓSZ ESETE MUSZLIMOKKAL ÉS KERESZTÉNYEKKEL

Még nagyobb léptékben jelenik meg ez a probléma a közel-keleti kultúrák és népek együttélésében. Henri Boulad, egyiptomi szír származású szerzetes így nyilatkozott egy interjúban, a Vatikáni Rádióban: „Van egy muzulmán szomszédnőm, és szükségem van két paradicsomra, hogy megfőzzem a szószot. Bekopogok hozzá, és kérek tőle, rám mosolyog, és átnyújt két, nagy, hat paradicsomot. Semmi probléma. Másnap neki van valamire szüksége, eljön hozzám, én odaadom neki, amit kér, semmi probléma. Ebből a szempontból az együttélés teljesen működik. Ezzel szemben amint a párbeszéd teológiai síkra terelődik, háborút lobbant lángra.”

KÉPZELETBELI UTAZÁS DÉL-KOREÁBA

Mostanában szívesen nézek online dél-koreai filmeket, sorozatokat, ha pihenni akarok – kis családom nagy megdöbbenésére. Kosztümöseket és kortárs cselekményűeket is. Lenyűgöz a koreai nyelv, a gesztusok, a sokszor túljátszott karakterek. Ázsiai viszonylatban kis nép, „csekély” 75 millióan élnek Észak- és Dél-Koreában, a magyarországi kétszeresénél nem sokkal nagyobb területen – azonban mindig eltörpültek Kína és Japán hatalmas népessége és kultúrfőlénye mellett, így egész történelmük során nagyhatalmak árnyékában próbálták őrizni függetlenségüket, mint mi. Ráadásul 1945 óta ideológiailag és területileg

kettéosztott országban, egymásra meredő fegyverek árnyékában élnek, ami a mi történelmünkben is ismerős helyzet. Amióta utánaolvastam adataiknak, történelmüknek, és kicsit belelátok mai világukba, elmúlt az az idegenségérzés, amit korábban éreztem a távol-keleti emberekkel szemben. A tudás, a megismerés nagyon fontos, ha együtt kell élnünk. És ez nem kérdés: együtt kell élnünk, békében.

EGYMÁS MELLETT ÉLNI CSAK OKOSAN LEHET

Vannak szép példák is kultúrák és különböző hitek békés kiegyezésére. Egyszerűen azért, mert az élet él, és élni akar, és nem lehet állandóan háborúzni. Néha a külső fenyegetettség is előidézhet pozitív hatást: összefogásra serkenthet. A fentről kezdeményezett párbeszéd is kell, de kevésbé célravezető, mint a közös munkák a hétköznapiakban és a karitatív cselekedetek, amelyek nem tesznek különbséget származás vagy elvek alapján. Nem a nagy, látványos gesztusokra van elsősorban szükség, hanem egymás elviselésére a hétköznapiakban. No és a butaság csökkentésére: olyan, gondolkodni tudó emberekre, akik nem dőlnek be azonnal álhíreknek, és akiket kevésbé lehet érzelmileg manipulálni, felhergelni. Biztos háttérrel nyújtó családok kellenek ahhoz, hogy olyan emberek nőjenek fel, akik nem félnek, hanem hisznek a kölcsönkért tisztben, tojásokban és paradicsomokban. ♦